

ГРОШОВА РЕФОРМА У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ

Студінський В. А.
Студінська Г. Я.

Постановка проблеми. Сучасна російсько-українська війна, яка розпочалася ще у 2014 році з окупації Криму та частини Донецької і Луганської областей, а також подальше її продовження і розгортання повномасштабного вторгнення на територію України армії РФ, що призвело до серйозних руйнувань міст і сіл нашої держави, поставила ряд серйозних питань не лише в контексті функціонування економіки країни, а також у контексті її післявоєнного відновлення. Саме питання економічного відновлення України зараз активно розглядається і вивчається як, власне нашою державою, так і країнами-партнерами. Реформування грошової системи України у цьому контексті набуває особливого значення.

Предметом дослідження є грошова система України в історичній динаміці.

Метою даного дослідження є визначення можливих перспектив проведення реформування сучасної грошової системи України у повоєнний період. Також визначення перспектив інтеграції грошової системи України у грошову систему ЄС.

Методичною основою дослідження є історичний, аналітичний, порівняльний та статистичний методи.

Результати дослідження. У статті зроблено спробу розглянути питання перспективи реформи грошової системи України у повоєнний час та визначення орієнтирів її розвитку у подальшій перспективі.

Галузь застосування. Результати статті можуть бути використані університетами, громадськими і політичними організаціями, студентами, аспірантами, викладачами; органами державного управління.

Висновки. В результаті повномасштабної агресії РФ проти України постало ряд серйозних проблем у сфері фінансів. Зокрема, це стосується грошової системи України. Насамперед мова йде про стабілізацію національної валюти та контролю інфляційних процесів. Гостро у повоєнний період постає питання приведення у відповідність грошової та товарної маси, а також відповідності курсу національної валюти – гривні до інших валют світу.

Ключові слова: гроші, система, Фінанси, Україна, бюджет, валюта, економіка відновлення.

MONETARY REFORM IN THE CONTEXT OF THE POST-WAR ECONOMIC RECOVERY OF UKRAINE: POSING THE QUESTION

Studinski Volodymyr
Studinska Galyna

Formulation of the problem. The modern Russian-Ukrainian war, which began back in 2014 with the occupation of Crimea and parts of the Donetsk and Luhansk regions, as well as its subsequent continuation and deployment of a full-scale invasion of the territory of Ukraine by the Russian army, which led to serious destruction of the cities and villages of our country, set a number of serious issues not only in the context of the functioning of the country's economy, but also in the context of its post-war recovery. The issue of economic recovery of Ukraine is now being actively considered and studied both by our state and by partner countries. Reforming the monetary system of Ukraine in this context takes on special importance.

The subject of research is the monetary system of Ukraine in historical dynamics.

The purpose of this study is to determine possible prospects for reforming the modern monetary system of Ukraine in the post-war period. Also determination of prospects for integration of the monetary system of Ukraine into the monetary system of the EU.

The methodological basis of the research is historical, analytical, comparative and statistical methods.

Research results. In the article, an attempt is made to consider the issue of the perspective of the reform of the monetary system of Ukraine in the post-war period and to determine the orientations of its development in the future.

Field of application. The results of the article can be used by universities, public and political organizations, students, graduate students, teachers; state administration bodies.

Conclusions. As a result of the full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine, a number of serious problems arose in the field of finance. In particular, this concerns the monetary system of Ukraine. First of all, we are talking about stabilization of the national currency and control of inflationary processes. In the post-war period, the question of bringing the money and commodity mass into line, as well as the exchange rate of the national currency, the hryvnia, with other currencies of the world, will arise acutely.

Key words: money, system, Finance, Ukraine, budget, currency, recovery economy.

JEL Classification: E50, G28, H61

Актуальність теми дослідження. Будь-яка війна негативно впливає на стан економічного розвитку країни чи країн, що стають учасниками воєнного конфлікту. Насамперед у результаті бойових дій руйнуванням піддається житлова і промислова, комунікації, критична інфраструктура. Також з обороту виводяться значні площі сільськогосподарських угідь, що призводить до значних зменшень виробництва сільськогосподарської продукції. Втрачається трудовий потенціал країни. Фінансова сфера у цьому аспекті також зазнає значних втрат, зокрема інфляційні процеси сприяють зростанню рівня цін в країні як наслідок порушення закону

грошового обігу. Головною формою прояву інфляції є знецінення грошових знаків відносно вартості товарів, що призводить до зниження купівельної спроможності грошової одиниці. Тому, після завершення війни постає питання проведення політики відновлення економічного потенціалу країни загалом, а також фінансово-грошової сфери зокрема. При цьому важливе значення набуває політика проведення грошової реформи.

Виклад основного матеріалу. В системі заходів з відновлення економіки України після закінчення російсько-української війни, яка почалася у 2014 році і набула повномасштабного характеру 24 лютого 2022 року, належить грошовій реформі, що спрямовується на впорядкування та оздоровлення грошового обігу. У широкому сенсі, грошова реформа – це повна або часткова структурна перебудова діючої грошової системи. Залежно від мети та глибини перебудови грошової системи розрізняють поняття «грошової реформи» у вузькому та в широкому значеннях. Перше передбачає проведення заходів щодо зміни діючої грошової одиниці й відповідної стабілізації грошей без якісної перебудови наявної системи грошового обігу, друге – запровадження принципово нової за структурою і змістом системи функціонування та обігу грошей [1].

Грошова реформа в цьому сенсі умовно класифікується наступним чином:

- створення нової грошової системи;
- часткові зміни грошової системи;
- здійснення спеціальних стабілізаційних заходів з метою стримування інфляційних процесів та подолання їх негативних наслідків.

У теорії, з врахуванням мети проведення та глибини перебудови державною наявної грошової системи, реформи поділяють на два типи: повні (структурні) та часткові.

Повні (структурні) грошові реформи передбачають насамперед структурну перебудову дійсної системи грошово-валютних і кредитних відносин, а також впровадження в обіг нової грошової одиниці. В процесі такої грошової реформи передбачається структурна перебудова як усієї системи грошових відносин, так і кожної її окремо взятої структурної ланки. Такі структурні зміни обумовлюються особливостями нової національної валюти, що запроваджується в обіг і повинні забезпечувати передумови для їх успішного функціонування. У зв'язку з глибиною і різноаспектністю реформування існуючої грошової системи структурні грошові реформи є тривалими в часовому вимірі. Повні грошові реформи проводяться при створенні нових держав, які виникають у наслідок війн або розпаду колоніальних імперій, надвеликих держав. Найбільш яскравими прикладами грошових реформ даного виду в останні роки є насамперед це грошові реформи в країнах колишнього СРСР (90-ті роки) і постсоціалістичного альянсу і реформи в країнах Західної Європи, яка пов'язана з випуском в оборот єдиної валюти євро замість національних валют.

У цьому аспекті достатньо згадати грошову реформу 1992 року в Україні. З 10 січня 1992 року, замість радянських рублів (карбованців) увійшли в обіг купони багаторазового використання, номіновані у карбованцях. За 4 роки їхнього звернення український купоно-карбованець пережив гіперінфляцію. Зокрема, якщо 1992 року найдорожчою банкнотою була 1 тисяча, то 1995-го – вже 1 мільйон [2]. Фактичне завершення грошової реформи відбулося у 1996 році, коли в обіг була ведена національна грошова одиниця – гривня. Так, з 2 по 16 вересня 1996 року в Україні відбулася грошова реформа, головним досягненням якої стало збільшення обсягів залучених іноземних інвестицій, прискорення руху грошей та підвищення авторитету країни на міжнародному рівні [3].

Реформи часткового типу є такими, що при проведенні яких здійснюється реформування окремих елементів грошової системи: назва і величина грошової одиниці, види грошових знаків, порядок їх емісії. У сучасних умовах досить часто проводяться часткові реформи, це насамперед пов'язано з тим що у всіх країнах світу запроваджені неповноцінні гроші, що мають здатність до швидкого знецінення. Грошові реформи часткового типу мають кілька різновидів: реформи формального типу; деномінаційні реформи. При цьому, реформи формального типу - зводяться лише до впровадження нового зразка купюри з одночасним або поступовим вилученням старої. Такі зміни в Україні відбуваються поступово і систематично. Необхідність проведення такого виду грошової реформи викликається необхідністю зміни зовнішнього вигляду банкноти, або поліпшення фізичних властивостей, посилення ефективної боротьби з підробкою національної валюти. Усі ці причини здійснення грошової реформи мають в основному суто формальний, неконфіскаційний характер.

Деномінаційні реформи проводяться шляхом обміну старих купюр на нові та перерахування всіх грошових показників, за певним співвідношенням. У наслідок деномінації маса грошей в обігу відповідно зменшується і відбувається укрупнення масштабу цін. Необхідність деномінації пояснюється тим, що внаслідок інфляційних процесів занадто збільшується масштаб номінальних грошових знаків, це приводить до виникнення проблеми в оперуванні надто великими числами як у готівкових, так і безготівкових розрахунках, що дуже ускладнює їх, а також збільшуються витрати на забезпечення грошового обігу. Тому вводяться нові грошові знаки з новим антиінфляційним принципом емісії.

Деномінацію було проведено в Україні в 1996 р. у співвідношенні 100000 крб. за 1 гривню. За характером обміну старих грошей на нові виділяють грошові реформи: > конфіскаційного характеру; неконфіскаційного характеру. Особливість неконфіскаційних реформ полягає в тому, що для всіх економічних суб'єктів, уцінка запасу грошей, доходів і цін, здійснюється за єдиним співвідношенням обміну грошей, тобто не залежно від того чи це готівкові запаси або безготівкові. Прикладом неконфіскаційної реформи є грошова реформа в Україні у вересні 1996 р.

Світова практика грошових відносин розрізняє два основних види проведення реформ паралельного типу. Якщо нові і старі гроші емітуються банківською системою на однакових засадах, то обидва види грошей сприймаються однаково і обмінюються між собою за співвідношенням 1:1. У цьому разі старі гроші вилучаються з обігу поступово в міру надходження їх у банки. Якщо ж нові і старі гроші імітуються на різних засадах. Наприклад, старі спрямовуються для покриття бюджетних витрат, а нові - для кредитування економіки. За таких умов, в обороті між ними виникне конкуренція, в наслідок якої менш надійні старі гроші почнуть швидко знецінюватись. Таким чином держава змушена буде остаточно вилучити старі гроші з обороту, обмінявши їх на нові за пропорцією, близькою до ринкового їх курсу напередодні реформи.

За характером впливу на курс національної валюти порівняно з іноземною валютою чи міжнародними валютно-розрахунковими одиницями грошові реформи поділяються на типи: девальвація і ревальвація. Девальвація - знецінення національної грошової одиниці порівняно з іноземною валютою чи міжнародними валютно-розрахунковими одиницями [4].

Українська економіка в результаті війни, яку розпочала РФ, зазнала серйозних інфляційних процесів. Так, за даними Національного банку України, річний рівень інфляції становить 26,0 відсотка [5]. Обсяг грошової маси в Україні за грудень 2022 року зріс на 5,5% до 2507 млрд гривень. За весь рік грошова маса зросла на 21,0% (на 435 млрд гривень). Згідно з даними Нацбанку, обсяг у національній валюті зріс на 17,5% (на 279 млрд гривень) до 1 875 млрд гривень, в іноземній — на 32,9% (на 156 млрд гривень) до 632 млрд гривень. При цьому обсяг готівки поза банками зріс на 14,6% (на 85 млрд гривень) до 666 млрд гривень. Зазначимо, 2022 року Нацбанку викупив внаслідок проведеної емісії гривні облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) на 400 млрд гривень. Цей обсяг можна порівняти з фінансовою допомогою Україні від США (450 млрд гривень). Варто зазначити, в Нацбанку планують відмовитися від фінансування дефіциту держбюджету вже у 2023 році. [6].

За рік повномасштабної фази війни економіка України постраждала як ніколи. Падіння було рекордним за всі роки існування незалежної України. За попередніми даними, ВВП 2022 року скоротився на 30,4%. Раніше максимальне падіння економіки було 1994 році – 22,9%. Виходячи з попередніх розрахунків Мінекономіки, найбільше падіння минулого року було у будівництві – 67,6%, транспорт, поштові та кур'єрські послуги – 41,2, промисловість – 36,8%, роздрібна торгівля та ремонт автотранспорту – 32,2%, сільське та рибне господарство – 28,2%. Уникнути найгіршого варіанту вдалося завдяки низці факторів. Зокрема, перший віце-прем'єр-міністр Ю. Свириденко серед них називає успіхи ЗСУ на полі бою, злагоджену роботу уряду та бізнесу, незламний дух населення, швидкість відновлення зруйнованих/ушкоджених об'єктів критичної інфраструктури та системну фінансову підтримку міжнародних партнерів. Саме це, зазначила вона, «дозволило утримати економічний фронт» [7].

Велику роль у стабілізації економіки та грошової і фінансової системи України відіграла фінансова допомога західних партнерів. Незважаючи на всі труднощі утримання національної економіки країни-партнери і надалі допомагатимуть Україні вистояти у війні та відновленні економіки у післявоєнний період. Зокрема, країни G7, виходячи з потреб уряду України, збільшили зобов'язання щодо бюджетної та економічної підтримки країни у 2023 році до \$39 млрд [8]. У свою чергу на реалізацію Плану швидкого відновлення України Японії виділяє грантову допомогу розміром 170 млн. доларів [9]. За деякими оцінками на післявоєнне відновлення України може знадобитися від 350 до 700 млрд доларів. На це може піти від 5 до 10 років і навіть довше [10]. На кінець лютого Україна вже мала понад 150 млрд грн, які ринок може освоїти для відновлення житла та критичної інфраструктури. Зокрема, США нададуть \$1,5 млрд (понад 54,8 млрд грн) і вони вже погоджені конгресом. Окремо \$800 млн (29,2 млрд грн) США виділили на відбудову енергетичної інфраструктури [11]. При цьому вишукуються й інші джерела фінансування відновлення української економіки у повоєнний час. Протягом року війни Україна отримала від союзників допомоги на суму 150 млрд. євро [12].

Незважаючи на те, що на початку 2023 року темпи падіння ВВП сповільнилися і за прогнозами зростання валового внутрішнього продукту в становитиме 1-3%, Україна перебуває в умовах кризи. В принципі у стані війни будь-яка держава потрапляє в такий стан. Питання в тому яким чином країна буде виходити із кризового стану і відновлювати економіку у післявоєнний період. У цьому зв'язку належне місце відводиться реформам, що запроваджуватимуться у грошовій сфері. Стабілізація національної валюти сприятиме оздоровленню всієї фінансової системи, а разом і економіки в цілому.

Висновки. Таким чином, в результаті війни, яку проти України розпочала РФ ще у 2014 році і активізувала свої військові дії 24 лютого 2022 року, фактично розпочавши повномасштабну війну, завдано великих збитків усім сферам життєдіяльності України. За попередніми оцінками загальні збитки, що завдані в ході воєнних дій становлять понад 700 млрд. доларів США. Велику роль в утриманні національної економіки від обвалу зіграла допомога як військова і гуманітарна, так і фінансова, яка надавалася і надається країнами-союзниками, насамперед США, країнами-членами ЄС, Канадою, Японією та іншими. Це дало змогу утримати економіку країни на більш-менш стабільному рівні. Також макроекономічна допомога сприяла утриманню відносно стабільності національної валюти – гривні. У післявоєнний період Україна потребуватиме серйозних інвестиційних вливань для того, щоб відновити економічний потенціал держави. У цьому аспекті важлива роль повинна відводитися і реформам у грошовій сфері. При цьому, автори зауважують, що дане дослідження не не ставить за мету надання конкретних рекомендацій проведення грошової реформи у повоєнний час. Автори лише визначають проблему обов'язкового проведення грошової реформи в Україні в системі відновлення національної економіки.

Список використаних джерел

1. Грошові реформи. URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/49-g/740-groshovi-reformi.html>
2. Усі були мільйонерами, але не могли нічого купити: 30 років тому в Україні запровадили купоно-карбованці. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/fea/usi-buli-miljonerami-ale-ne-mogli-nichogo-kupiti-30-rokiv-tomu-v-ukraini-zaprovadili-kupono-karbovantsi.htm>
3. До 25-ї річниці введення національної валюти України – гривні. URL: <https://tsdkffa.archives.gov.ua/?p=17844>
4. Грошова реформа як інструмент стабілізації грошового обігу. URL: https://pidru4niki.com/14701003/finansii/groshova_reforma_instrument_stabilizatsiyi_groshovogo_obigu
5. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1>
6. Друкарський верстат: в умовах падіння економіки грошова маса зросла на 20%. URL: <https://ua.news.ua/money/pechatnyj-standok-v-uslovyah-padeniya-ekonomiky-denezhnaya-massa-vyroslo-na-20>
7. Кризи не сталося. Як Україні вдалося уникнути розвалу економіки за рік великої війни. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ko-yu-stala-ekonomika-rik-viyni-ta-hto-dopomig-1677238424.html>
8. G7 збільшать фінпідтримку України в 2023 році до \$39 млрд, - заява. URL: <https://uaprom.info/news/187750-g7-zbilshat-finpidtrimku-ukrayini-2023-roci-39-mlrd-zayava.html>
9. Японія надасть грантову допомогу розміром \$170 млн на відновлення України. URL: <https://rubryka.com/2023/03/03/yaponiya-nadast-grantovu-dopomogu-rozmirom-170-mln-na-vidnovlennya-ukrayiny/>
10. Скільки коштів та років може піти на післявоєнне відновлення України. URL: <http://businessua.com/finance/83003skilki-koshtiv-ta-rokiv-mozhe-piti-na-pislyavoenne-vidnovlennya-ukraini.html>
11. Україна вже має понад 150 млрд грн для відбудови, – Шмигаль. URL: <https://uaprom.info/news/187753-ukrayina-vzhe-maye-ponad-150-mlrd-grn-vidbudovi-shmigal.html>
12. За рік війни союзники сукупно надали Україні допомогу на 150 млрд євро – Столтенберг. URL: <https://ua.news.ua/world/za-god-voyny-soyuzniki-sovokupno-predostavili-ukraine-pomoshh-na-150-mlrd-evro-stoltenberg>

References

1. Hroshovi reformy. URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/49-g/740-groshovi-reformi.html>
2. Usi buli mil'yoneramy, ale ne mohly nichoho kupyty: 30 rokiv tomu v Ukrayini zaprovadyly kupono-karbovantsi. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/fea/usi-buli-miljonerami-ale-ne-mogli-nichogo-kupiti-30-rokiv-tomu-v-ukraini-zaprovadili-kupono-karbovantsi.htm>
3. Do 25-yi richnytsi vvedennya natsional'noyi valyuty Ukrayiny – hryvni. URL: <https://tsdkffa.archives.gov.ua/?p=17844>
4. Hroshova reforma yak instrument stabilizatsiyi hroshovoho obihu. URL: https://pidru4niki.com/14701003/finansii/groshova_reforma_instrument_stabilizatsiyi_groshovogo_obigu
5. Natsional'nyy bank Ukrayiny. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1>
6. Друкарський верстат: в умовах падіння економіки грошова маса зросла на 20%. URL: <https://ua.news.ua/money/pechatnyj-standok-v-uslovyah-padeniya-ekonomiky-denezhnaya-massa-vyroslo-na-20>
7. Kryzy ne stalosya. Yak Ukrayini vdalosya unyknyty rozvalu ekonomiky za rik velykoyi viyny. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ko-yu-stala-ekonomika-rik-viyni-ta-hto-dopomig-1677238424.html>
8. G7 zbil'shat' finpidtrymku Ukrayiny v 2023 rotsi do \$39 mlrd, - zayava. URL: <https://uaprom.info/news/187750-g7-zbilshat-finpidtrimku-ukrayini-2023-roci-39-mlrd-zayava.html>
9. Yaponiya nadast' hrantovu dopomohu rozmirom \$170 mln na vidnovlennya Ukrayiny. URL: <https://rubryka.com/2023/03/03/yaponiya-nadast-grantovu-dopomogu-rozmirom-170-mln-na-vidnovlennya-ukrayiny/>
10. Skil'ky koshtiv ta rokiv mozhe pity na pislyavoyenne vidnovlennya Ukrayiny. URL: <http://businessua.com/finance/83003skilki-koshtiv-ta-rokiv-mozhe-piti-na-pislyavoenne-vidnovlennya-ukraini.html>
11. Ukrayina vzhe maye ponad 150 mlrd hrn dlya vidbudovy, – Shmyhal'. URL: <https://uaprom.info/news/187753-ukrayina-vzhe-maye-ponad-150-mlrd-grn-vidbudovi-shmigal.html>
12. Za rik viyny soyuznyky sukupno nadaly Ukrayini dopomohu na 150 mlrd yevro – Stoltenberh. URL: <https://ua.news.ua/world/za-god-voyny-soyuzniki-sovokupno-predostavili-ukraine-pomoshh-na-150-mlrd-evro-stoltenberg>

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

Студінський Володимир Аркадійович, кандидат економічних наук, доктор історичних наук, виконавчий директор Науково-дослідного навчального центру «ПринцепС»

а/с 123, м. Київ, 03191, Україна

e-mail: studzinskiw@bigmir.net

Студінська Галина Яківна, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Національного університету харчових технологій,

а/с 123, м. Київ, 03191, Україна

e-mail: studinska.galina@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Studinski Volodymyr, Ph.D. in Economical Science, D. in Historical Science, Executive Director of the PrincipS Research and Training Center
Box 123, Kiev, 03191, Ukraine
e-mail: studzinskiw@bigmir.net

Studinska Galyna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, National University of Food Technologies,
a/s 123, Kyiv, 03191, Ukraine
e-mail: studinska.galina@gmail.com

УДК 336.763.33: 336.27(477)

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-57-142-151>

ДЕРЖАВНІ ЦІННІ ПАПЕРИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Чеберяко О. В.,
Закрушевський Р. О.

Предметом дослідження є концептуальні засади випуску державних цінних паперів для забезпечення боргової безпеки в умовах повномасштабної війни.

Метою статті є з'ясування економічної сутності категорії боргова безпека через визначення структурних її елементів, а також особливостей, переваг та причин випуску державних цінних паперів в умовах повномасштабної війни.

Метод або методологія проведення дослідження. При проведенні дослідження для реалізації принципу об'єктивності використовувалися історичний, аналітико-емпіричний, індуктивно-дедуктивний, порівняльний методи; при оцінці індикаторів боргової безпеки - метод аналізу та синтезу; при розрахунку середньозваженої дохідності військових облігацій - графічне представлення результатів дослідження.

Результати статті. У статті досліджено питання сутності, причин випуску та дохідності державних цінних паперів в умовах воєнного стану в Україні, розглянуто необхідність управління державними цінними паперами, як єдиним інструментом в підпорядкуванні уряду з позицій забезпечення боргової безпеки України в умовах повномасштабної війни. З'ясовано, що повноцінний та ліквідний внутрішній ринок державних цінних паперів дозволить зменшити вартість державних запозичень і знизити ризики дефолту. Розглянуто питання емісії та дохідності нового для України фінансового інструменту - військових ОВДП. Досліджено боргову безпеку як динамічний процес з урахуванням позитивних ефектів від використання позичених зовнішніх та внутрішніх коштів. Визначено, що повномасштабна війна переломила позитивну тенденцію до зменшення частки державного боргу в ВВП й змусила відійти від стратегії зміцнення боргової безпеки, а зростання державного боргу впродовж воєнного стану є вимушеним явищем.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в теорії та практиці управління державним боргом в умовах повномасштабної війни. Оцінка боргових індикаторів та їх аналіз буде доцільним джерелом інформації для вироблення шляхів зміцнення боргової безпеки України у мирний час.

Висновки. Зростання державного боргу впродовж воєнного стану є вимушеним явищем: податкові надходження дозволяють фінансувати видатки лише на третину. Проаналізувавши структуру державного боргу з позицій інструментів залучення коштів, можемо дійти висновку, що ДЦП виступають єдиним підконтрольним державі інструментом забезпечення боргової безпеки в умовах вимушеного і неконтрольованого зростання передусім зовнішнього державного боргу. Військові облігації мають цільове призначення, а економічні ризики, обумовлені військовим вторгненням не дозволяють використовувати ОЗДП та євробонди в якості інструментів рефінансування боргу.

Ключові слова: державні цінні папери, ОЗДП, ОВДП, єврооблігації, військові облігації, державний борг, боргова безпека, індикатори боргової безпеки, повномасштабна війна.

GOVERNMENT SECURITIES IN ENSURING THE DEBT SECURITY OF UKRAINE IN CONDITIONS OF FULL-SCALE WAR

Cheberyako Oksana,
Zakrushevskiy Roman

The subject of research there is conceptual principles of issuing government securities to ensure debt security in conditions of full-scale war.

The purpose of the article is to clarify the economic essence of the debt security category through the definition of its structural elements, as well as the features, advantages and reasons for issuing government securities in conditions of full-scale war.